

Linda Eskilsson (MP)
Kommunalråd
2020-12-09

Svar på interpellation att motverka diskriminering och jobba rättighetsbaserat

1. Handlingsplanen "Främja mänskliga rättigheter 2017–2019" var kopplad till frågan om att arbeta rättighetsbaserat och bli en MR-kommun. Nu är det 2020, har Uppsala kommun uppnått målet att vara en MR-kommun och utgår från ett rättighetsbaserat arbetssätt?

MR-arbetet är ett grunduppdrag för kommunen och Uppsala ska vara ett föredöme när det gäller skyddet av de mänskliga rättigheterna. Samtidigt är det ett arbete som alltid kommer att vara aktuellt och ständigt kommer att behöva uppdateras och stärkas utifrån de behov som finns.

I handlingsplanen 2017-2019 uttrycktes ambitionen att bedriva ett strukturerat och systematiskt arbete som också skulle innebära att Uppsala kommun på sikt skulle utnämna sig till en Mänskliga rättigheterskommun. I Mål och budget för 2020 fastställde också kommunfullmäktige att 2020 skulle vara ett temaår just för de mänskliga rättigheterna, med fokus på fred, demokrati och yttrandefrihet. Tanken är att utnämningen till MR-kommun knyts tidsmässigt till genomförandet av MR-dagarna, som nu på grund av pandemin flyttas fram till början av 2021.

Precis som frågeställaren pekar på så har 2020 nu varit ett år präglad av Covid-19, med allt vad det har inneburit. Många av de aktiviteter och ursprungliga planerade insatserna har, på grund av Covid-19, behövt flyttas fram i tiden. MR-dagarna är ett sådant exempel. Av det skälet har även arbetet med att Uppsala ska bli en MR-kommun skjutits framåt i tiden.

Men Covid-19 har också inneburit att kommunen har fått ställa om MR-arbetet. Inte minst när det gäller frågan om att stödja särskilt utsatta grupper under pandemin och värna rätten till en god hälsa för alla. Kommunen har samverkat med civilsamhället för att arbeta för att motverka pandemins skadliga effekter för särskilt utsatta grupper och ett avtal har träffats med Röda Korset för samordning av det arbetet.

Det rättighetsbaserade arbetssättet startade till en början 2018 med fyra verksamheter som under ett års tid fick utbildning och handledning. Därefter togs ett förhållandevis omfattande metodmaterial fram för rättighetsbaserat arbetssätt samt en introduktionsutbildning fram, tillgängligt för alla verksamheter i kommunen. Introduktionsutbildningen, som bedrevs fysiskt på plats, har för närvarande pausats. En översyn görs nu på hållbarhetsavdelningen av hur MR-arbetet kan få bättre genomslag och därför ses också olika utbildningsinsatser över.

Så nej, Uppsala kommun, vi är inte ”klara nu” – och klara i frågor om mänskliga rättigheter lär vi aldrig bli. Arbetet är en ständig process, ett grunduppdrag för kommunen. Men detta grunduppdrag kan komma att innebära olika fokuseringar under olika perioder, beroende på såväl kunskapsnivåer som andra förhållanden, te x de problem och utmaningar som verksamheterna har.

2. Vad innebär det förändrade arbetssättet mer konkret för Uppsalaborna?

Det rättighetsbaserade arbetet innebär i stort att tänka och sätta den vi är till för, d v s kommuninvånaren (rättighetsbäraren) i centrum och i all planering och genomförande av service och insatser utgå från invånarens delaktighet.

Ett rättighetsbaserat arbetssätt gör att kommunen kan fatta bättre beslut, och undvika att diskriminera personer eller grupper. Ett praktiskt exempel kan hämtas t ex från arbetsmarknadsförvaltningen, när det gäller etableringen av jobb- och utbildningscenter i Gottsunda. Istället för att tjänstepersoner planerar upplägg och innehåll i verksamheten så har Gottsundaborna deltagit med tankar och idéer om vilken typ av verksamhet som behövs där.

Vi måste ha kunskap om vad det innebär att arbeta rättighetsbaserat inom alla kommunens verksamheter. Det betyder att alla som arbetar i kommunen måste ha tillit till människans egen förmåga. Alla insatser som görs för en individ ska öka hens egenmakt, det vill säga individens egen förmåga att ha makt över sin situation.

De mänskliga rättigheterna ställer krav på vad kommunen ska göra för sina invånare och även vad kommunen inte får göra mot dem. Kommunen har ansvar för att kommuninvånarna har lika rättigheter och möjligheter att ta del av den service och de tjänster som kommunen erbjuder.

Handlingsplanen ska vara ett stöd för att uppfylla kommunens ansvar för att säkerställa mänskliga rättigheter och motverka diskriminering i kommunens alla verksamheter. Handlingsplanen gäller alla i kommunen och omfattar alla diskrimineringsgrunderna enligt svensk lagstiftning: kön, ålder, funktionsnedsättning, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck.

Även om vi kommit långt i arbetet med MR i Uppsala så finns också mycket kvar att göra. Unga HBTQ+-personer i Sverige idag utsätts i större utsträckning för mobbning, hot och våld än andra unga. Kommunen har av det skälet under flera år satsat på fortbildning, såväl grundutbildningar och diplomeringsutbildningar inom HBTQ+.

3. Mot bakgrund av rörelsen #Black Lives Matter, vad har kommunen gjort just i år, för att säkerställa rättigheter och motverka diskriminering på grund av hudfärg?

Personer med funktionsnedsättning har fortfarande många gånger svårt att få jobb och där ska kommunen som arbetsgivare vara en förebild.

Kommunen har under året genomfört vissa öppna webinarier för att särskilt diskutera frågor om diskriminering och rasism. Under våren 2020 genomfördes ett webinarium om klass, rasism och boende men även ett webinarium om rasism och likvärdigt bemötande, i samverkan med Forum för levande historia. Kommunen länkar också till Forum för levande historias fortbildning om rasism samt Sveriges kommuner och regioners grundutbildning om mänskliga rättigheter.

Därutöver har kommen i samverkan med Uppsala universitet, länsstyrelsen, Region Uppsala och LÖK-föreningen arrangerat ett särskilt panelsamtal på temat ”Demokrati och när rasismens normaliseras”. Sommarjobb har ordnats för unga med temat mänskliga rättigheter och nationella minoriteter och genom sommarjobben har särskilt frågor om diskriminering och rasism lyfts. Andra samtal och kompetenshöjande insatser har genomförts under året, många digitalt. Stadsbiblioteket har initierat bokcirkel med litteratur kopplat till Black Lives Matter – Black Literature Matters.

Linda Eskilsson (MP), kommunalråd

Interpellation till kommunstyrelsens ordförande

2020-10-15

Uppsala ska motverka diskriminering och jobba rättighetsbaserat – är vi klara nu?

Denna interpellation är en omarbetning av de frågor som lämnades in som fråga 2020-10-05 i KF och som av KF bedömdes som för stora för att besvaras som en fråga. Förhoppningsvis rymms de inom formatet för en interpellation.

I år skulle MR-dagarna, ett evenemang för mänskliga rättigheter ha gått av stapeln i Uppsala. Coronapandemin satte ett tillfälligt stopp för evenemanget. MR-dagarna skulle ha varit kronan på verket gällande kommunens arbete, med att bli en kommun som arbetar rättighetsbaserat, en så kallad MR-kommun.

Kommunstyrelsen beslöt 2017-03-08, inte bara om att söka evenemanget MR-dagarna, utan även om en handlingsplan för mänskliga rättigheter. Handlingsplanen hade genomförandetid på åren 2017–2019. En del i genomförandet anfördes i augustiuppföljningen 2017 vara att upphandla ett antal piloter i att arbeta rättighetsbaserat. Från uppföljningen om MR per 2019 augusti står följande: "För att förstärka kvaliteten i kommunens verksamheter finns numera ett metodstöd och en introduktionsutbildning i rättighetsbaserat arbetssätt för verksamheter i kommunen påbörjas under hösten. Kommunen vidareutvecklar även brukar- och kundundersökningar och prövar olika former av brukarrevision."

Frågan är dock, är vi klara nu? Får alla i Uppsala sina medborgerliga fri- och rättigheter och sina sociala och kulturella rättigheter tillvaratagna. Arbetar vi rättighetsbaserat och vad innebär det konkret för Uppsalaborna. Vid interpellationens ställande, finns ett arbete med att uppdatera handlingsplanen för mänskliga rättigheter.

Det har under 2020 inte bara varit ett år fyllt av corona och dess effekter. Det har även varit ett år där fokus på rasism och särbehandling på grund av hudfärg har präglat oss. Det har förekommit demonstrationer och debatter och en mängd diskussioner i sociala medier om hur läget ser ut i Sverige och i Uppsala och vad som behöver göras för att alla ska vara med i det jämlika samhället – oavsett hudfärg.

1. Handlingsplanen "Främja mänskliga rättigheter 2017–2019" var kopplad till frågan om att arbeta rättighetsbaserat och bli en MR-kommun. Nu är det 2020, har Uppsala kommun uppnått målet att vara en MR-kommun och utgår från ett rättighetsbaserat arbetssätt?
2. Vad innebär det förändrade arbetssättet mer konkret för Uppsalaborna?
3. Mot bakgrund av rörelsen #Black Lives Matter, vad har kommunen gjort just i år, för att säkerställa rättigheter och motverka diskriminering på grund av hudfärg?

Hanna Victoria Mörck (v)

Vänsterpartiet
uppsala.vansterpartiet.se

